

בכל עת שהינך כותב⁵⁸

לסגן היטב

את הדברים

שיהיו בהירים

בלא סרבולים

ועפ"י הכללים

שבספרנו עולים⁵⁹.

3. ביקורת בונה

ביקורת בונה

עם הדרכה והכוונה

לקחים. למשל, אדם האופה מדי פעם עוגות, הנה, בדרך הטבע אופן אפייתו ילך וישתפר עם הזמן, אך זאת בתנאי שהוא אינו חוזר כל הזמן על אותו מתכון ואותו ביצוע כמו גולם, אלא הוא שם לב למשך זמן האפייה, כמויות החומרים ולתוצאה שעלתה בידו (איכות התוצר), ועפ"י מפיק לקחים מיום לחברו.

כך הוא גם בכתיבה. אם האדם יתרגל לכתוב את הדברים "כפי שהם" בלי להשתדל שיהיה הסגנון רהוט וצח, כתיבתו לא תשתפר. ודווקא אם ישתדל בעת כתיבתו לסגן ולנסח היטב, אזי כתיבתו תלך ותשתפר.

58. לא מיבעי בדברים שבדעתך לפרסם, אלא אפילו בדברים שהינך כותב לעצמך, השתדל לנסח היטב. וכשתעשה כן, תרוויח בכפליים: א. כאשר לאחר זמן תחזור על הדברים שכתבת, אתה עצמך תוכל להבינם. ב. כאשר תשקיע בסגנון ובניסוח, אזי כתיבתך תלך ותשתפר מעת לעת.

59. כבר כתבנו במבוא לכללים, כי על מנת להפיק את מיטב התועלת מכללי הכתיבה שבספרנו - אין להסתפק רק בקריאתם והבנתם. והמלצנו על שתי הוראות: א. כאשר הינך לומד כלל מסוים, תחשוב היכן תוכל לעשות בו שימוש בדברים שכתבת לאחרונה. ב. תוך כדי שהינך כותב, תחשוב ותתבונן האם ישנה התייחסות בכללים - לאותה הכתיבה.

ולא רק במהלך כתיבת ספר או דברים שהינך מייעד לצורך הרבים, אלא בכל כתיבה שהינך כותב, התבונן והשתדל ליישם את הכללים. זוהי הדרך המומלצת לשיפור סגנון הכתיבה.

זו הדרך הנכונה
להתרגל לכתוב
באופן טוב⁶⁰,
זו עצה חשובה
לכתיבה טובה.

60. הגר"מ מאזוז אמר כך (מובא בעלון 'בית נאמן' גליון 82, הערה 8): "היום בעוונות אנשים כותבים ספרים ו(הלומדים בהם) לא מבינים כלום ממה שהם כותבים. אבל אם כשאתה כותב חידוש בילדותך, הרב מתקן ומגיה אותו ואומר לך: 'זה שיבוש, אל תקשה קושיה כזאת, לא הבנת את מהרש"א, מה אתה מקשה עליו?' וכדו', זה משהו אחר. אבל היום כולם כותבים לבד. ולכן אפשר לראות חכם גדול גבוה ומגיע לשמים, ואינו יודע פשט הדברים..."

וכן אמר (גליון 88, אותיות טו-טז): "היום אנשים לא יודעים את ערך הכתיבה, ואומרים: 'אני יודע ללמוד ומיותר לכתוב'. אבל זה לא נכון, אלא אתה חייב ומוכרח לכתוב הכל. אבל אדם צריך ללמוד את זה. ולמה לא ילמד לכתוב לבד? - דבר ראשון, הוא לא יודע לכתוב בילדותו, אז הוא יכול להאריך הרבה, 'מאריך טרחא בלי אתנח'... (ולכאורה, כמוֹכֵן הוא עלול גם לקצר ולסתום בצורה מוגזמת, עד שדבריו בבחינת סתומים וחתומים 'הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי'). דבר שני, לפעמים אדם כותב דברים בטלים ומקשה קושיות של שטות, ואם ידפיס את זה מאוחר יותר הוא חושב 'אני גאון עולם, מי הם בכלל שחולקים עלי', אבל כשהוא ילד ידריכו אותו ויאמרו לו הקושיא הזו שיבוש תמחק אותה, והקושיא הזאת לא שווה פרוטה, והתירוץ הזה יש בו טעות צריך לתקן אותו וכדו'. וככה היו עושים בחוץ לארץ. אמנם כאן בארץ הרב עובדיה ע"ה דיבר הרבה על הכתיבה, ועשה כנסים של 'ועתה כתבו לכם' וכדו', אבל הבעיה היא שהרבה אינם מבינים מה לכתוב, וכל אחד חושב 'לא קם כמוני מעולם', ולכן אחד חולק על מרן השלחן ערוך והולך אחרי הרמב"ם, והשני חולק על הרמב"ם והולך אחר הראב"ד, והשלישי חולק על שניהם והולך אחר הגאונים, והרביעי חולק על הגאונים והולך אחר רב אשי ורבינא... לכן צריך ללמוד לכתוב נכון. בשיבה היה ר' נסים כהן ע"ה בא פעם בשבוע, ובדק את כל החידושים של התלמידים, וביום שלישי היו שמחים כשהיה מחזיר להם את החידושים עם הערות ותיקונים". עד כאן הדברים, הנפלאים והיקרים, מהגאון הרב מאזוז, אשר ממנו אין לזוז.